

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

De ratificatione Matrimonij, quando illud validum non fuit. Caput VII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

hoc artificio usus est. Dum opportunè amicus levi correptus febricula in lecto decumberet, medicum exoravit, ut gravibus verbis affirmaret, hominem maligna, ac periculosa febre laborare. Morem amico gessit nimis indulgens medicus. Unde Titius Cajo persuadere potuit, ut Amasiam legitimè duceret, ne periculum subiret in pravo statu decedendi. Quare denunciationibus consuetis, Episcopi auctoritate dilatis, matrimonium coram Parocho, & Testibus, tota lætante familia, quæ id maximè peroptabat, lecto decubens cum ea puella contraxit. Eo autem vix celebrato, stratagemma illi aperuit Titius, ne scilicet diutius in ea mortis imminenti trepidatione amicum detineret. Et res profectò commodè processit, nam Cajus inito conjugio libens acquievit. Obiit tamen occasione Theologis disputandi de duobus. Primò, an id potuerit prudenter, & sine peccato moliri Titius, & Medicus cooperari?

Secundò, an Matrimonium illud extortum ex metu ægritudinis non veræ, & incuslo opera Titii, eo ipso, sine nova ratificatione, validum fuerit? Quoniam vero prius ex his hujus loci non est, agamus solum de posteriore.

a Delugo de Instit. d. 22. n. 169.

14. Respondeo Tres non absurdos casus inducit, resolvitque Delugo, a si fingas, inquit, advenire hostes justè occisuros cives omnes præter Religiosos, quibus nolunt nocere, & Petrus circumventus ex metu occisionis, Religiosus fiat, professio valebit. Item Secundò, si fingas revelationem, quia Deus iratus Petro propter ejus peccata vult, anno sequente eum de medio tollere, nisi respiscat, & Petrus eo metu Religiosus fiat, ut imminentem mortem fugiat, Professio valebit, redditque rationem, quia, inquit, ad iritationem causandam, requiritur, ut metus sit injustus secundum se, id est, ut sit de malo injustè ferendo: at in casibus dictis, licet metus sit causatus à dolo, seu per dolum; tamen ipse metus in se justus est; justè enim timemus mala propter nostra peccata. Cum ergò ex alia parte dolo, & error non fuerit circa substantiam, non est, unde irrita sit illa Professio. Ex eadem doctrina infert numero 170. Tertium casum, videlicet, validam fuisse Professionem cujusdam Adolescentis, quem cum

meretrice in lecto cubante, amicus quidam deterruit, immisso igne per funiculum fulsurre unctum, quem prius, foramine subtili, à cubiculo inferiore ad lectum usque alligaverat; nam cum repente lectulus immisissum fuisset in pœnam sui peccati, ad ordinem Religiosum se contulit, & laudabiliter ibi vixit, re nunquam à deceptore detecta. Professio enim illa, licet ex metu facta fuerit, non tamen ex metu formaliter injusto, sed ex dolo dicto, quare valida omninò fuit. Hæc ille. Quæ omninò militat in casu nostro de Matrimonio Caji, cum in hoc par sit ratio Matrimonii, & Professionis, ut idemmet Delugo indicat dicto numero 169. Doctrina hujusmodi, sic se habet, si placet utere, secus illam corrigere.

§. III.

De peccato, & obligatione incipientis matrum ad Matrimonium. Remissivè.

1. **D**E his satis dixi in b superioribus, ea enim sunt hic proportionaliter applicanda. Quid autem faciat Judex, ne puella ad Matrimonium cogatur, & quando, quare ratione possit illam custodire in Monasterio Monialium, vide apud Dianam. Denique, an peccet, qui coactus metu Matrimonium contrahit, dixi supra.

b Suprad. 3. de hoc. c. 2. §. 2. a nu. 8. cula etiam in nos. ibi. in Dec. 1. c. Diana p. 11. Tr. 1. §. 20. d. Suprad. 2. de imped. c. 17. §. 2.

CAPUT VII.

De Matrimonii ratificatione, quando illud validum non fuit.

1. **T**Riplici modo nullum esse Matrimonium universaliter contingit. Primò, per defectum consensus, sive, quia is fuit fictus, sive, quia fuit coactus, verbi gratia, ex metu. Secundò, per defectum habilitatis personarum, ut si qui contraxerunt, impedimento dirimente laborabant. Tertio, per defectum solemnitatis inducæ à Tridentino, e puta, si in Matrimonii consensu de presenti non adfuit præsentia Parochi, & Testium.

Trident. sess. 24. c. 1. de matr.

2. **Q**uan-

2. Quando hic tertius defectus occurrit, debere iterum ab utroque conjugue renovari consensum, idque coram Parocho, & Testibus, si validum velis Matrimonium, nimis est clarum, & clarius fiet ex infra dicendis. Agere igitur hic solum debemus, quando duo priores defectus occurrunt.

§. I.

Ratificatio Matrimonii invalidi ex ficto, vel metuculofo, consensu.

1. **Q**uærimus, an, sicut certum est, eum, qui consensum nullum, seu fictum, vel ex metu præbuit in Matrimonio, debere verum, liberum que consensum de novo præstare, si velit Matrimonio validitatem asserere, ita debeat alter, qui verè, & liberè consensit iterum, & de novo consentire.

2. Respondeo. Debere, & illum consensum antiquum non sufficere, ut Matrimonium fiat validum, docet Castropal. a cui adde Aversam. b Et Comitulus c quidem testatur, ita declarasse Clementem VIII. Ratio est, inquit, quia primus consensus illius, qui verè, & liberè consensit, non remanet virtute, nec, si remaneret, esset sufficiens ad Matrimonium efficiendum, quando alter verè consentit. Non remanet, quia Titius v. gr. quando verè consentit, consentit cum imbibita conditione cum Berta v. gr. verè consentiat: Ergo si Berta fictè, vel coactè consentiat, non adeit Titii consensus, adeoque remanere nullo modo potest. Nec si remaneret, esset sufficiens, quia ille, quamvis ex animo fuerit factus, tamen fuit nullus; quia fuit acceptatio corporis Bertæ, at si Berta verè corpus non dedit, acceptatio vera esse non potuit. Rursus fuit traditio sui, scilicet ipsius Titii corporis, facta Bertæ; at Berta, si, ut dictum est, verè non consentiit, Titii corpus non accepavit, & consequenter vera illa traditio non fuit. Cum ergo ille primus Titii consensus nullus fuerit, semper erit nullus, quod enim nullum est, tractu temporis non convalescit, atque adeo non erit aptus, ut junctus cum novo consensu alterius efficiat Sacramentum Matrimonii.

3. Adde cum Pontio, & illum consensum Titii primum processisse ex errore personæ; putavit tum Titius Bertam esse habitam ad

Matrimonium, cum tamen ob illum consensum fictum, vel coactum, fuerit proflus inhabilis.

4. Ex hac sententia fit, ut Berta debeat (si velit Matrimonium efficere validum) de suo ficto, vel metuculofo consensu certiore facere Titium, ut scilicet, & hic de novo consentiat.

5. Non debere novum consensum elicere illum, qui verè consensit, sed satis esse, si solum renovet consensum is, qui fictionem, vel coactionem passus est, docent Sanctus Thomas, alique, quos citat, sequiturque Bossius, *l. e Boss. de* Ratio est (inquiunt) quia moraliter, & virtute *ma. r. c. 2.* manet ille primus consensus, non enim, ut *nu. 28. ci-* supponi semper debet, ille unquam revocatus *ans S. Th.* fuit. Hi enim concedunt, Titium v. gr. con- *Navarr.* sensisse cum conditione imbibita, si Berta ve- *Coninch.* rè consentiret, sed negant tanquam falsum, *Laym.* quod fictè Berta consentiente, Titius cesset à *Sanch.* suo consensu, semper enim ex parte sua, dum *Less. Bo-* illum non revocat, eundem consensum mo- *nac. Filluc.* raliter, & virtute retinet. Rursus falsum est *Dian. aliis-* primum eundem consensum nullum esse; *que,* constat enim permaxime; nam ex parte ipsius Titii est absoluta acceptatio, & traditio, quæ, si ei adveniat consensus alterius, quocunque tempore adveniat (ut supra vidimus) unum morale facit cum dicto alterius consensu, aptam scilicet materiam, & formam Sacramenti Matrimonii: sicuti si Pontifex tibi conferat Beneficium, quod vacabit post decem annos, si tuus Episcopus consenserit, sanè adveniente tempore, censentur moraliter uniti consensus novus Episcopi, & antiquus Pontificis, ad moraliter causandam in te collationem Beneficii.

6. Ad auctoritatem Clementis VIII, dicunt, vel illam non fuisse, nisi tanquam à Doctore privato, vel de ea non constare authenticè.

7. Ad id, quod additur ex Pontio respondet Bossius, *f. falsum esse*, adfuisse errorem *f. Boss. l. c.* personæ, nam, qui fictè coactus consensit, *nu. 40.* est illa eadem persona, cum qua intendit alter contrahere, libera & habilis ad contrahendum, ut potè carens omni impedimento, sed solum non subsistit Matrimonium, ratione consensus deficientis, qui defectus non reddit personam inhabilem Matrimonio, sed impedit, ne resultet verus Matrimonii contractus, Eo igitur vero consensu adveniente, *statim*

statim conualefcit Matrimonium, cum cætera requisita permaneant.

8. Ex hac fententia fequitur non effe Bertæ opus, certiorẽ facere Titium de nullitate Matrimonii, quia fatiſ eſt, ſi ipſa ſola, quæ non verè conſenſerat, conſentiat verè.

9. Utraque ex hiſ ſententiis probabilis eſt; hanc tamen poſteriore, utpotè magis expeditam, ego libenter eligo.

An in ratificatione huius Matrimonii ſit opus externi ſignis.

10. Verum, adhuc inquires Primo, ut conualeſcat prædictum Matrimonium; debet ne externè exprimi conſenſus ab eo, qui fictè, vel coactè conſenſerat? (utrum neceſſario iterum coram Parocho, quæretur mox §. 4.)

11. Reſpondeo cum neceſſaria diſtinctione. Si Matrimonium eſt deficiens, quia unus dumtaxat ex conjugibus, fictè, vel ex metu conſenſit, qui certe eſt caſus de quo hæcenus eſt diſputatum, probabilius cum Boſſio, a & cum Sanch. b iudico, non eſſe opus ejuſmodi externa expreſſione, ſed fatiſ eſſe occultum, & internum mentis conſenſum, & poſt quodcunquẽ tempus poſito, quod alter non revocaverit ſuum verum conſenſum, ſicuti ex eodem Sanch. num. 14. & eodem Boſſio num. 43. ſolus internus conſenſus ſufficit in perſona capaci profeſſionis ad ratificandam profeſſionem, quam ejuſmodi perſona fictè, vel ex metu emiſit, & tunc acceptavit Religio. Ratio eſt, quia hic præſens conſenſus cum illo antiquo, qui jam fuit externus, & quidem in perſona habili, ut ſupponimus, ſufficienter ſenſibilis eſt, & aliis innotefcit, aptuſque eſt conſequenter ad Matrimonii Sacramentum, & ad Clem. VIII. profeſſionem Religioſam.

12. Hanc ſufficientiam, quia non agnoſcitur Caſcit (certe valde probabiliter) Pontius, c ideo ſtrop. de requirit, omninò dictam Matrimonii ratificationem debere eſſe externe exhibitam, ſicuti Henríquez, & Rebèllius d apud eundem d Henríq. Boſſium propter eandem rationem volunt, e Rebèll. ratificationem prædictæ profeſſionis ſigno ap. Boſſium aliquo externo exprimi debere. Immo ex e Pont. lib. Pontio e neceſſario iterum coram Præſato, qui 4. c. 25. n. de novo acceptet. Sed de hiſ pertinentibus ad 12.

ratificationem profeſſionis, cum ſint extra noſtram materiam, vide Delugo, f. Auctoreſque apud ipſum citatos.

13. Si vero uterque conjux forte fictè, vel coactè initio conſenſit; tunc enim verò debet, ut docet Sanchez, g & h Ponrius utriuſque conſenſus externus accedere, nam in hoc caſu, utriuſque conſenſus fuit nulluſ, & nec parte quidem illud fuit Matrimonium inchoatum, & ſenſibile, ut requirit ratio Sacramenti; quare uterque de Matrimonii nullitate debet admoneri, ut iterum legitime uterque contrahat.

14. Inquires Secundò. Quid faciat vir v. g. ſi ei affirmet mulier, ſe contraxiſſe fictè, vel coactè, quamvis præſente Parocho, & Teſtibus, addatque, nolle nunc ratificare, poteritne vir fidem ipſi habere, & aliam ſibi Sponſam conquirere?

Reſpondeo. Si manifeſta ſint indicia, unde mulier oſtendat, veram fuiſſe fictionem, vel coactionem, poteſt illi habere fidem, immò debet, & ſi res ſit dubia, & poſſit exquiri veritas, debitam moraliter diligentiam vir adhibere, obligabitur, veritateque comperta, aliam ſibi uxorem poterit vir eligere: ſecus nequaquam, Lege id latius apud Boſſium. k

15. Inquires Tertio. Si ſi, qui fictè, vel ex metu cum Berta v. gr. contraxit, noſcens, hoc Matrimonium eſſe invalidum, aliam v. gr. Mariam rite ducat, ſed deinde, quia fictionem, merumve probare non poteſt, cogatur ab Eccleſia, etiam per excommunicationem, ut cohæbeat cum Berta, quæ verè, & coram Deo ſua non eſt, poteritne à Berta debitum petere, & eidem reddere?

Reſpondeo. Illam excommunicationem in foro conſcientiæ non ligare, & non poſſe petere, nec reddere, nimis eſt manifeſtum, quia ſic clare fornicationem coram Deo committeret; ut habuiſti in ſuperioribus Tractat. de Impediment. & ita docet cum communi S. Thom. m & Sanchez. n

***

§. II.

Ratificatio Matrimonii invalidi ex aliquo impedimento.

1. Certum est, debere revocari ab utroque conjugum consensum, si cessante impedimento, velint Matrimonium validum efficere, ipsique cognoscunt, tale impedimentum nunc adesse. v.g. contraxisti ante debitam ætatem cum Berta, vel cum consanguinea, &c. debes accedente ætate, vel dispensatione, tu, & Berta, vel consanguinea nullitatem ejusmodi Matrimonii scientes, iterum, per novum consensum expressum verbis, Matrimonium initi. Ratio est, quia primus ille utriusque consensus, cum fuerit circa personas inhabiles, nulla ex parte fuit Matrimonium. An hic novus consensus debeat fieri in præsentia Parochi, & Testium quarum §. 4.

2. Quæstio igitur hic illa, & quidem gravissima est, an, quando unus dumtaxat ex conjugibus sciens impedimentum, contraxit, alter vero contraxit bona fide, illud nesciens, an inquam, sublato impedimento, non solum ille, qui impedimentum scivit, vel fortasse nunc scit, debeat de novo contrahere, quod certum est debere, verum etiam oporteat, alterum, qui nihil scit de impedimento certior fieri de illo, ut de novo, si velit, Matrimonium validum efficere liberè, & ipse contrahat, cum antea nulliter, ut dictum est, contraxerit.

3. Tres sunt sententiæ. Prima, ut convalescat dictum Matrimonium, requirit, ut uterque de novo consentiat, & Matrimonium contrahere legitimè intendat; quare debet conjugum, qui nullitatis est inscius, fieri dicta nullitatis conscius (non est autem necesse, causam nullitatis illi aperiri.) Ratio hujus primæ sententiæ est, quia, nisi ita fiat, semper judicabimus, consensum novum non esse de Matrimonio nunc contrahendo, sed solum esse Approbationem primi consensus, seu perseverantiam in illo, qui consensus, cum fuerit nullus, Matrimonium constituere non potest. Ita Sanchez, & aliique, quibus addè Averlam, b qui affert discrimen, inter hunc casum, & illum, qui à nobis, ut probabilis exceptus est, §. preced. n. 5. de altero conjugis fide, vel coactè consentiente: ibi enim deerat solum ex parte unius veritas, & libertas consensus, ideo

Tamburinus de Sacramentis.

que hic solus erat supplendus: at in casu præsentis totus actus, tum internus, tum externus ex parte utriusque nullus est, qui ex parte utriusque est inter personas inhabiles, & ideo totus renovandus.

4. Secunda sententia asserit, requiri quidem utriusque consensum, sed non esse necesse, ut ullo modo alteri indicetur nullitas, seu impedimentum, cum sufficiat, si uxor v. gr. obtineat à viro nullitatis prorsus ignaro, ut pro sua, scilicet uxoris consolatione, renovet consensum jam factum, & renovante viro, renovet etiam ipsa uxor. Ratio hujus sententiæ est, quia tunc conjuges sunt habiles ad Matrimonium (Jam enim, ut supponimus, cessavit impedimentum) ergo si mutuo consentiant habetur (inquit hæc sententia) quod requirit essentia Matrimonii. Ita Sorus, aliique.

5. Tertia sententia affirmat, satis esse, ut solus conjux conscius nullitatis de novo consentiat per aliquem actum externum, sive verbis, sive factis, v. gr. per copulam maritali affectu habitam, nec esse necesse, ut alter ignarus ullum consensum det. Quare hæc sententia ait, opus non esse, ut alter admoneatur de nullitate Matrimonii, ne in confuso quidem; nam ipso reddente copulam petitam ab alio conjugis, jam adest sufficiens ejus, isque externus consensus, scilicet redditio hujus, ut relata ad consensum primum non revocatum, quamvis tunc invalidum, quia hæc redditio conjuncta cum dicta petitione alterius, sufficienter contractum Matrimonii novum constituere poterit. Ita Ledes. d. aliique.

6. Prima sententia ex dictis omnino tenenda est; An vero & duæ postremæ saltem, aliquando sint probabiles jam subdo. Et quidem Sanchez, Boss. Castrop. docent, quando gravia incommoda timerentur, si conjux fieret conscius nullitatis Matrimonii, sicque admoneretur, ut novum consensum juxta primam sententiam præstet, tunc posse in praxi excipi secundam sententiam: ea autem gravia incommoda sunt ex dicto Sanchez, e si esset probabilis timor scandalii, vel infamie, scilicet, si adesset periculum, v. gr. quod vir nullitatis admonitus, noller denuò contrahere, quo pacto remaneret fœmina remedio destituta, cum impedimentum illud probare non posset, maximè, quando adest proles. Atque hoc periculum facilius occurrere posse in fœmina, quam in viro, advertit ibidem Sanch.

Hhh

7. Quod

c Sor. Rodr.

Henr. alii-

que apud

Castrop. l.

c. & apud

Aver. l. c.

sect. 5.

Boss. lib. 2.

73. vocans

hanc sen-

tentiam

probabi-

lem quam

etiam se-

quuntur

Filluc. &

Bonc. ep.

en. de 2

Boss.

d Led. s. a-

liquo quos

citans.

Sanct. lib.

2. disp. 36.

nu. 2 &

Boss. l. c.

nu. 72.

e Sanch.

Boss. Ca-

strop. loc.

cit.

7. Quod si, dum dicta gravia inconvenientia timentur, non possit vir induci, ne ad consensum quidem jam explicatum in secunda Sententia, posse tunc licite excipi tertiam Sententiam docent Sanchez, & Boss. nam Castrop. de hac tertia Sententia loc. cit. non meminit.

a Sanchez.
l.c. d. 36.
nu. 7.
Boss. l.c.
nu. 77.

8. His nihilominus non obstantibus, assero cum Pontio, & Aversa loc. cit. primam sententiam esse, semper excipiendam, exclusa prorsus secunda, & tertia, quia semper in praxi conjux nullitatis sui Matrimonii ignarus, dum, sive expresse, ut dicitur secunda sententia, sive tacite, ut dicitur tertia, de novo consentit, semper, inquam, conjux judicabitur in Matrimonio antiquo, quod est invalidum, persistere, non vero novum facere velle. Quomodo ergo securi erimus de nova Matrimonii validitate? Quod certe inconveniens non adest in casu præced. §. num. 5. ubi actum est de altero conjuge fictè, vel meticolosè contentente: nam ibi non est renovandus actus, seu consensus ab altero, qui verè consentit, validus enim fuit ex parte sua, at supponitur nunquam fuisse revocatus, at in hoc præsentis casu, cum debeat renovari actus, quia fuit nullus, non est fidendum illum à conjuge renovari, nisi ab eodem sciatur nullitas præcedens, ut dictum est num. 3.

Lege Pontium cit. qui, inter cætera multa, confirmat nostram sententiam ex eo, quod, quancumque Matrimonii nullitas taceat, semper consensus extorquebitur per dolum; si ergo dolus est consensus, voluntarius non erit ergo nullo modo aptus ad contractum Matrimonii constituendum.

§. III.

An Matrimonium coram Parocho, & Testibus invalidè celebratum, sit coram iisdem renovandum?

1. **H**Ac in re certum est, quando impedimentum est publicum, vel ad forum contentiosum deductum, vel periculum est, ne detegatur, vel potest probari, saltem duobus Testibus, certum est, inquam, tunc, quando ablato impedimento renovandus est consensus, renovari debere coram Parocho, & Testibus. Ratio est manifesta; quia illud Matrimonium, quod potest probari, esse nullum,

nec in se fuit Matrimonium, nec in facie Ecclesie; ergo, ut convalescat, necessaria est juxta Tridentini dispositionem, præsentia Parochi, & Testium, qui apud Ecclesiam testati, & probare possint ejus Matrimonii validitatem.

2. Rectè autem cum Henriqu. notat Sanchez *b* si impedimentum fuit deductum ad forum contentiosum, & non probatum, nec probari possit, tunc impedimentum esse, ac dici occultum, Notat item si tres, vel quatuor audierint impedimentum ex relatione dumtaxat conjugis, adhuc illud esse occultum, quia tota ejusmodi testium efficacia reducitur ad dictum & confessionem unius conjugis.

3. Quæstio igitur est, an quando impedimentum est occultum, scilicet non est ex iis, quæ diximus num. 1. debeat, eo impedimento sublato, renovari iterum coram Parocho, & Testibus dictum Matrimonium, quod jam coram iisdem fuerat celebratum. Duæ de more sunt oppositæ sententiæ utriusque æquifere Marte pugnant. Altera affirmat, cuius validior ratio est, quia Tridentinum statuit, pro forma substantiali Matrimonii, Parochi, & Testium præsentiam, id, quod propter nimis clara Tridentini verba nemo negat; At, cum forma tunc intervenire debeat, cum actus producit in suo esse (ut habet Baldus) nunc autem producit Matrimonium, quando de novo renovatur consensus, ergo nunc debet adesse forma inducta à Tridentino. Adde, sic, Teste Comitolo apud Bossium mox citandum, respondisse Clementem VIII. sic declarasse Sacram Cardinalium Congregationem, sic Romanam Rotam sæpè, ne dicam cum Delug. semper decidisse.

4. Si Doctores pro hac parte militantes cognoscere, saltem præcipuos, velis, eos habes apud Boss. sed præcipuus, & quidem omnium fortissimus est Pont. *f* cui accedit Delug. hanc sententiam tanquam certam supponens.

5. Altera sententia, eaque negativa docet, non esse necessarium dictorum iteratam assentiam, sive nullitas Matrimonii primo initi contracta fuerit ex defectu consensus unius, sive utriusque, sive ex quocumque impedimento occulto, & sive bona, sive mala fide (ut notat Boss. *b*) dicta nullitas fuerit contracta. Ratio præcipua hujus sententiæ tendens

ad solutionem rationis sententiæ præcedentis, est, quia Tridentinum dat quidem Matrimonio pro forma substantiali dictam præsentiam, at non Matrimonio, quando renovatur, sed quando celebratur in facie Ecclesiæ; in facie autem Ecclesiæ tunc fit contractus Matrimonii, quando primo celebratur: & quamvis tunc propter impedimentum invalidus re vera contractus ille sit, tamen exterius, in quo solum Ecclesia iudicat, apparet validus, & cum Tridentinum intenderit solum posse illud Matrimonium idoneis testibus probari, id solum (quod ad hoc sufficit) ab ipso statutum fuisse, dicendum est. Adde, sic decrevisse Pium V. sic declarasse Sacram Cardinalium Congreg. sic Romanam Rotam apud Bossium & decidisse.

6. Vides utramque sententiam ad se Pontificem, Cardinales, & Rotam advocare? Sed certe pro neutra convincunt ejusmodi testimonia, sive, quia non constant authentice, sive, quia, cum utraque sententia sit probabilis, modo unam, modo alteram Patres illi sequuntur, sive, quia modo timent publicitatem, modo nequaquam, &c.

7. Pugnantes pro hac sententia plures sunt, quam pro priore, quos Castropal. b citat & Aversa, c alique, quos citat sequiturque Bossius, d Navarrum denique ab utraque sententia pro se asserti non est inuile scire.

8. Utraque ergo opinio probabilis merito est. Sanum nihilominus est consilium, advocare Parochum, Testesque quantum fieri potest in renovatione dicta Matrimonii, ut licet de nullitate Matrimonii aditus præcludatur; Quando autem subest aliquod periculum, si Parochus advocandus sit, optimum remedium est, ut Confessarius obtineat ab eodem Parocho licentiam assistendi, qua impetrata, advocatis duobus fidei Testibus, in solitario cubiculo Matrimonium revalidetur. Cæterum, si neque hoc facile fieri possit, tuto amplectitor secundam sententiam, scilicet negativam, nam revera hæc (ut habet loco citato Bossius) hodie communiter à piis, & doctis viris in praxim deducitur, eamque in praxi servari, testatur Seraphinus. e

9. Atque in hoc casu, si receptæ antea jam

fuerant Benedictiones Ecclesiæ, nec erunt repetendæ, post revalidationem; Nam satis est, eas semel in facie Ecclesiæ fuisse receptas; præterquam, quod in hac re, quæ non est de essentia Matrimonii, satis exulat periculum scandali, & notæ conjugum ex Sanchez.

10. Inquires Primò. Si ipsi uni tantum Parocho, vel uni tantum ex Testibus notum fuerit impedimentum eo tempore, quo prima vice contractum fuit Matrimonium, quando deinde sublato impedimento renovabitur, debet ne in hac sententia coram Parocho, & Testibus renovari?

Respondeo, nequaquam, quia unus tantum Testis non facit impedimentum probabile in foro externo, & ex alia parte illi Parochus, & Testes sunt apti ad testificandum contractum Matrimonii secundum formam ab Ecclesia præscriptam; non enim ipsi Testes esse debent validitatis Matrimonii, sed contractus Matrimonii, quem certe, ea unius cognitione non obstante, testari satis possunt. Ita, Coninch. g alique contra Sanchez. h re. d. 24. dub. quirentem in hoc casu præsentiam Parochi 10. nu. 84. & Testium in restauratione Matrimonii, quia h Sanchez. l. secus non poterunt (ait) testificari de Matrimonio valido. Verum, ut vidimus, ii, de contractu Matrimonii testificari debent, & jam 10. possunt, non de validitate.

11. Inquires Secundò. Quando Pontifex apponit in Brevis alicujus dispensationis concessæ ad revalidandum Matrimonium contractum cum occulto impedimento, hæc, vel similia verba (si ita est, cum eis dispensa, ut inter se publicè, & servata forma Tridentini contrahant) necessarium ne est, ut id fiat coram Parocho, & Testibus?

Respondeo. Non esse necesse docet Sanchez, i quamvis enim (ait) non possit tunc Delegatus dispensare, ut occulte celebretur Matrimonium, tamen potest dispensare in impedimento, quo per dispensationem cessante, jam ex doctrina data poterunt conjuges inter se solos Matrimonium celebrare. Huic decisioni allata à Sanchez se opponit toto conatu Guttier. k dicens, opinionem Sanchez esse singularem, & periculofam. Ratio præcipua est, inquit, quia Pontifex in iis verbis dat formam Delegato, ut nō possit dispensare, nisi servata dispositione Trid. quod, cum

Hhh 2

requi-

f Sanchez. l. c. nu. 13.

g Coninch. d. 24. dub. 10. nu. 84. h Sanchez. l. 2. matr. d. 37. num.

i Sanchez. l. c. nu. 9.

k Guttier. de matr. c. 47. a nu. 6

requirat presentiam Parochi, & Testium, si illam non adhibeat, nihil poterit Delegatus. Verum respondebit Sanchez, formam à Tridentino impositam, ut modo ipse Sanch. dixit, esse, ut semel illa presentia adsit, quando scilicet in facie Ecclesiæ sit contractus. Cum igitur in casu nostro tunc adfuerit presentia Parochi, & Testium, satis, superque servata est forma à Tridentino requisita. Ita Bossius sanè a probabiliter.

a. Boss. de
matr. ca. 2.
nu. 31.

5. IV.

An Matrimonium invalidum ex metu ratificetur per copulam simili metu extortam?

1. **E**X dictis oritur quaestio, an, si Matrimonii contractum in facie Ecclesiæ iniisti cum aliqua puella ex metu, & deinde simili metu cogaris ad habendam copulam, illamque tu habeas eodem metu coactus, sed ex affectu maritali, quem affectum, saltem tacite habeat, ut supponimus puella. An, inquam, etiam ratifices Matrimonium, & consequenter illud jam validum in posterum remaneat?

2. Negant plures. *b* Ratio est (inquiunt) quia, qui cogitur agere prædictam copulam, eandem imminutionem libertatis patitur, quam, qui cogitur ad contractum Matrimonii per verba de presenti, ergo pari modo ipsi injuria fit, & consequenter Matrimonium hoc, ut potè per metum extortum, invalidum erit. Confirmatur, quia, si secus esset, non proficuum satis fuisset libertati Matrimonii.

3. Affirmant non pauciores & asserentes, rationem esse, quia durum videtur eum, cui metus incutitur ad habendam copulam, obligare, ut non possit consentire sponte ad Matrimonium illud, ut sic effugiat peccatum, eundemque poni ab Ecclesiâ in bivio satis duro, ut ipse, vel peccet mortaliter, vel patiat grave damnum, quod ex eo timore expectare debet. Hoc voluisse Ecclesiâ non est præsumendum. Unde dicendum est, Ecclesiâ solum voluisse providere libertati Matrimonii, quando ipsum per verba de presenti contrahitur; & merito, quia tunc periculum

coactionis frequenter occurrit, nihil autem curasse, quando ratificatur per copulam, quia modus hujus coactionis rarissimus est. Ulterior autem ratio, eaque à priori hujus posterioris sententiæ esse debet, quia in hoc actu, quo quis spontè eligit Matrimonium quasi in remedium evitacionis peccati, homo non consentit ex vi metus illati, sed ex se ipso, & ex vi suæ spontanea libertatis volentis effugere peccatum.

4. Confirmatur. Nam invalidatio Matrimonii meticulosi decreta ab Ecclesiâ est potissimum, & immediatè in favorem particularium Fidelium, ergo potest Fidelis cedere juri suo, suoque favori, & sic validè contrahere. Et sanè idem dici potest in sententia nostra, quæ judicat, Matrimonium meticulosum esse jure naturæ nullum, talis enim est, quia, ut supra indicavimus, injuria fit contractanti: at contrahens juri, quod ex hac injuria habet, cedere parè modo, si velit, potest.

5. Neque dicas: Decreto Ecclesiæ irritanti matrimonia clandestina non possunt Fideles cedere; ergo neque Decreto irritanti hoc Matrimonium meticulosum. Ne id dicas, inquam, nam Decretum de clandestino est latum immediatè intuitu ipsius Matrimonii, & potissimum intuitu Ecclesiæ, ut ei constare possit de contractis Matrimonii, id, quod non officit casui nostro.

6. Verum adhuc dices. Sicutia affirmatur, in copula metu extorta posse contrahentem cedere juri suo, & velle Matrimonium proficere, ita affirmari posset, idem esse initio, quando contractus Matrimonii per verba de presenti ex metu celebratur, ergo simili modo tunc is, qui metum patitur, poterit juri suo cedere, & validum Matrimonium efficere.

Respondeo. Concedit paritatem, & consequentiam Averis. *d* Nobis non est otium id prosequendi.

7. Tantorum virorum duas hæc sententias suis innixas rationibus ni probabiles judicemus, vereor, ne imprudentiæ notam apud prudentes incurramus, modò præscindamus à confirmatione num. 4. dicta, sed utamur rationibus, seu conjecturis allatis num. 3.

Finis Tractatus de Consensu.

TRACTATUS